

C i g a n i .

„**E** mi ne bodeš tiho, pride cigan po tebe in te pobaše v mavho,“ takó pogostoma strašijo neporedne otroke, kadar stresajo jok iz „nebodigatreba.“

In res, to je najboljše strašilo, ki nekaj izdá, posebno tedaj, če so cigani v obližji. Jaz sam se spominam iz svojih mladostnih let, da nas je bilo

malo junakov, ki bi se bil upal stati pred vežnimi vrati, kadar so šli cigani mimo. Vsak se je rad umaknil in skril za vrata, ali pa naglo stekel k materi v hišo ter jim jel pripovedovati, da so prišli cigani v vas. Tudi mati so se tega vselej ustrašili, in če so le mogli, zaprli so ciganu vrata pred nosom!

Vi se temu smejete, iz česar sodim, da se ne bojite ciganov kakor sem se jih jaz bal, a vender mislim, da ne bode odveč, ako vam od njih nekoliko povem.

V obče se je mislilo in mnogi mislijo še zdaj, da so cigani potomci starih Egipčanov. Nu učenjaki so se jeli v novejšej dōbi mnogo bolj zanimati za cigane in njihovo pradomovino ter so tudi dokazali, da cigani Egipčanom niso sorodni, ker jim je jezik različen od jezika, katerega so govorili stari Egipčani. Resnica je, da cigani tudi sami mislijo, da jim je bila prvotna domovina v Egiptu ter se zaradi tega radi spominajo svojega tedanjega kralja Faraona. O tem svojem kralji pripovedujejo s ponosom, da je bil silovit in zelo mogočen; ali združilo se je nekoč sedem kraljev, ki so udarili na ciganskega kralja Faraona ter mu razbili vso vojsko; njegovi narodi so se potem razkropili po vsem svetu. A danes nam je pa znano, da so cigani plemena hindostanskega (indijskega) in to zaradi tega, ker jim je jezik soroden z jezikom indijskim, kakeršen se še danes govori po ónih krajih.

Kdaj in zakaj so cigani zapustili svojo domovino, to se še za pravo ne vé. Morda je bil kak domač razpor kriv, da so se ločili od svojih rodnihi bratov in se razselili po vsej zemlji. Cigana najdeš po vsem svetu, a pri nas v Evropi so cigani narod nomadski t. j. narod, ki se seli z jednega kraja v drugi. Res je, da je nekoliko tudi takih, ki so se stalno naselili po vaséh, trgih in mestih ter tu zasōbno živé v svojih šatorih ali priprostih kočah od zemlje, baveč se s krpanjem kotlov ali pa z izdelovanjem lesenih korit. Taki cigani so samí zase, rekel bi, neka posebna podobčina, katero narod imenuje z raznimi imeni. Taka podobčina se v Bosni skoraj v vsakem mestu najde in Bošnjaci jo imenujejo „ciganska mahala“ ali „ciganluk“ itd.

Pravi ciganski jezik je povsod enak. Angleški cigani govoré isti jezik kakor španski in vlaški cigani ali bodi si v kateri koli drugej državi.

Po veri so cigani većinoma grško-iztočne vere, a nekaj jih je tudi katoliške in drugih ver, pa tudi takih, ki samí ne vedó, h kateri veri da pripadajo. V cerkev ne gredó drugače, kakor če je krst. Kadar je pri ciganih krščenje, navadno ponese oče sam otroka h krstu in kogar koli sreča na potu, tega naprosi za kuma (botra). Naravno je, da se vsak brani, kolikor zna in more, od tega kumstva; kajti ako se pokumiš s ciganom, nikoli se ga ne moreš več otresti. Takó se je neka odlična gospá usmilila cigana in mu je nesla otroka k sv. krstu. Od tistega časa se cigan ni hotel več seliti in klatariti po svetu, nego držal se je v obližji grajske gospé, da je mogel vsak čas obiskati kumico svojega otroka v njenem stanovanji. In kadar koli jo je srečal na ulici, bodi si tudi v družbi imenitne gospóde, ustavil se je, priklonil se jej po cigansko in jo vprašal: „Kako mi si, kumica draga? Bog ti daj ljubo zdravje itd.“ Taki ciganski pozdravi so stali gospo kumico mnogo denarja, samó da se je iznebila nadležnega kuma.

Od ciganov, posebno ónih, ki se nahajajo po Hrvatskem in Ogerskem, pripoveduje se mnogo šaljivih pripovedek, katere hočemo pozneje tudi mi priobčiti v „Vrtci“ kakor smo je čitali v hrvatskem „Smilju“, iz katerega smo tudi današnje črtice posneli.

I. T.